

בשלות רגשית - חברתית

שנות הגן הן שנים מכריעות ברכישת הרגלי חיים ולמידה. הילד הנכנס לביה"ס, אמור להיות בעל מיומנויות רגשיות וחברתיות שיאפשרו לו להסתגל לחברת ילדים בוגרת. ההתפתחות הרגשית מתרחשת ברצף, שבו מתקיים יחס גומלין עם ההתפתחות השיכלית. ככל שהילד מבין יותר את המורכבות החברתית, שבה קיימים אנשים שונים, שלהם צרכים אישיים כשלו, כך מתפתחת יכולת החשיבה, מתפיסה מאוד קונקרטית, לרמה של הבנת תהליכים מופשטים, למשל: הבנת סיבה ותוצאה, הכללה וכו' (השמש לא זורחת כי אני קמתי, אלא, כי כל יום באותה השעה כדור הארץ מסתובב סביב השמש). בעקבות התהליך הזה, מתפתחות המיומנויות הרגשיות החשובות שהעיקריות בהן -

עצמאות - היכולת לבצע מטלות ללא נוכחות קבועה של מבוגר לידו.

- היכולת לבצע הוראות הניתנות לכלל הכיתה, ללא הדרכה אישית או אישור לעבודתו הנכונה בכל שלב.

כידוע, בכיתה יש מורה אחת למספר גדול של ילדים ואין אפשרות להוראה אישית קבועה.

יכולת לדחות סיפוקים ולהתאפק

יכולת זו לחכות ולא לקבל מיד מה שאני רוצה וגם לדחות את מה שאני רוצה לעשות למספר שעות, היא בסיסית ומשמעותית להסתגלותו של הילד למסגרת חברתית כלשהי. ילד שאינו יודע להתאפק-נראה שהוא כועס הרבה, בוכה, או "מנתק מגע" ו"עושה ברוגז", או מתכנס בעצמו ומפסיק לתפקד, אם אינו מקבל את מה שרוצה.

בגן, הילד חופשי יותר לבחור את עיסוקיו, לעומת ביה"ס, שבו רב הפעילויות מוכתבות ומתרחשות במרחב מצומצם. לכן בביה"ס, נדרשים הילדים ליכולת התאפקות גדולה פי כמה מזו הנדרשת בגן. בנוסף, הילדים נדרשים לגלות מיומנויות רגשיות נוספות, כמו - התחשבות, מתן זכות דיבור לאחר, התחלקות במרחב פיזי קטן (כמו: השולחן, למשל), עבודה משותפת וכד'. תפקודים אלו מושתתים על היכולת הרגשית של הילד לראות באחר בעל צרכים לגיטימיים כשלו, יכולת שהיא התשתית לביסוס כישורים חברתיים בקבוצת השווים למשך השנים הבאות.

איך נשפיע כהורים?

- * ע"י משחקים שבהם יש לחכות בתור ולעמוד בכללי המשחק.
- * ע"י "תרגול" של דרישות פשוטות ויומיומיות, כמו - סידור הצעצועים במקום, ללא ויתור, גם אם בוכה או מוחה בדעם.
- * ע"י "תירגול" בקבלת סירוב, כמו - "עכשיו הזמן אינו מתאים לשוקולד, אלא, אחרי האוכל".
- * ע"י שמירה על מס' כללים החשובים במשפחתכם, שהילד יסגל את עצמו אליהם.

איך נשפיע כהורים?

- * ע"י שנזמן לילד התנסות של עשיית מטלות מתאימות לגילו ולא נעשה במקומו.
- למשל, להתלבש לבד, לאכול לבד, לבנות בלגו לבד, להעסיק את עצמו, לסדר את החדר. תחושת המסוגלות שלו, תיבנה מהתמודדות עם מכשולים ותסכולים קטנים וכך ילמד לסמוך על עצמו.
- חשוב לעודד את הילד על השגיו, קטנים כגדולים, כלומר -
- * לעודד ולשבח אותו על כל הישג בדרך לעצמאות ("כמה יפה שהתלבשת בעצמך", "כמה יפה שמת את הספר במקום").
- * כדאי לומר מילה טובה על עבודתו (למשל, ציור) "יפה", "מעניין", "כמה צבעוני וכו'.

אנו מזמינים אתכם להתייעץ איתנו בכל שאלה או בקשה הקשורות בעליה לביה"ס ובכל נושא אחר שמטריד אתכם כהורים. השירות הפסיכולוגי הוא שירות חובה של המדינה לאזרחיה ואינו כרוך בתשלום.

בברכה,
צוות השירות הפסיכולוגי
מוא"ז משגב

חס' הטלפון: 9902318

חס' פקס: 9902321

שעות עבודת המזכירה: 8:15-12:30

ואח"כ משיבון

בשלות לבית הספר

ילדכם עולה לכיתה א'?

מתרגשים? שמחים?

חוששים?

האם אתם נזכרים בחוייה שלכם מביה"ס?
האם היתה טובה? אולי קשה?

המעבר לכיתה א' הוא שלב משמעותי בחיי הילד והוריו. הוא מעלה רגשות שונים, ציפיות ודריכות לקראת ראשית ההשתלבות בעולם חדש והישיג.

ישנם הורים הסבורים שהישיגיהם המשפחתיים וההוריים נשפטים במערכת החינוך ע"י תפקודו של ילדם.

מי שהתקשה בעצמו בביה"ס, עלול למצוא את עצמו מפעיל לחץ מוגזם על ילדו בגלל דאגה רבה.

מי ששמורה בזכרונו חויה קלה, עלול להקל ראש בקשיים, להמנע מטיפול מוקדם בתחומים נדרשים ולהתקל בהפתעה לא נעימה בכיתה א'.

כדי לעזור לכם, ההורים, להבין טוב יותר מהו ילד בשל ומוכן לביה"ס, מוגשת לכם, חוברת זו. מטרתה לספק לכם את המידע, לעזור לכם לזהות סימני קושי ולתת לכם כלים ואפשרויות לעשייה והשפעה.

תהליך ההתפתחות הכללי, המכין את הילד לביה"ס, מתרחש בזמנים שונים אצל ילדים שונים, בגילאים 5 שנים עד 7 שנים.

היכולת ללמוד בכיתה א' מותנית בבשלות
ב-3 תחומים - פיזי/חושי, שכלי, רגשי/חברתי.

הבשלות הפיזית/חושית

הבשלות הפיזית/חושית היא התשתית להתפתחות הכללית של הילד, המכשירה אותו ללמידה.

כדי שיהיה מוכן ללמוד קריאה וכתביה, חשובה התקינות של הראיה והשמיעה. ילד שאינו שומע טוב, מתקשה לקלוט את הנאמר בכיתה. ילד שאינו רואה טוב, מתקשה בתפקודים שונים - העתקה מהלוח, קריאה בספר וכו'.

שימו לב האם הילד עונה כשאתם קוראים לו ממרחק, האם הוא שומע את הנאמר לו, נענה להוראות, האם מדבר בקול רם? שימו לב, אם הוא מקרב יותר מדי את מבטו לטלוויזיה, למחשב, למשחק קופסא.

כדאי לבדוק את המערכות הללו לפני סוף הגן, דרך רופא הילדים.

דאיה טובה אינה תנאי מספיק ללמידה. הילד צריך לרכוש את היכולת לתאם בין הראיה לפעילויות המוטוריות שהיד מבצעת:

תאום בין העין ליד, מחייב שליטה טובה בשרירים של הדרוע, כף היד והאצבעות (כדי להעתיק, למשל, קו אלכסוני או לכתוב את השם).

כידוע חשוב תאום עין-יד?

כושר זה הכרחי ללמידת הכתיבה. כידוע, גם קריאה וגם חשבון נלמדים בבית הספר באמצעות הכתיבה וכן כל שאר המקצועות.

לכן, ילד שאינו מצליח להעתיק אותיות או מספרים, יתקשה מאוד לעמוד בדרישות ביה"ס (ובדרך כלל - יירתע מהן).

פעילויות פיזיות נוספות כמו: ריצה, קפיצה והתעמלות מאפשרות לילד פעילות קבוצתית. פעילות מוטורית תקינה ויכולת התחרות עם האחרים, מקנים לילד תחושת סיפוק אישי והישג ומשפיעים על התפתחות הבטחון העצמי ועל מעמדו החברתי בקרב בני גילו.

קשב וריכוז

כדי שהילד יוכל לתאם בין כל החושים ולהפעיל מספר כישורים נדרשים בו זמנית, הוא זקוק לרמת קשב טובה וליכולת לשמור אותה לאורך זמן (ריכוז). ילד בכיתה א' צריך לשמור על הקשבה למשך זמן של שיעור (45 דק') בפעילות קבוצתית שיש בה גירויים שונים.

הוא צריך לדעת לשמוע וגם לזכור, לראות את הלוח וגם להעתיק ממנו, לקרוא הוראות בחוברת וגם למלאן במחברתו.

הילדים צריכים ללמוד לבצע משימות מורכבות הדורשות התמדה ומיקוד.

איך נשפיע כהורים?

שימו לב האם ילדכם מסוגל להתמיד בפעילות מסוימת לאורך כ-1/2 שעה (לא טלוויזיה ולא מחשב), האם הוא מצליח להתעלם מרעשים ופיתויים בזמן פעילות זו או שקופץ מדבר לדבר? האם הוא מסוגל לזכור הוראות מעט מורכבות (כמו: גש בבקשה למטבח והבא את הכוס האדומה או שים את התיק בחדר ואת המעיל על המתלה). האם הוא יכול לספר לכם את תוכנו של סיפור קצר שקראתם לו? האם הוא מבקש לחזור שוב ושוב על הוראות (מה, מה?). מומלץ לעסוק בפעילויות משותפות עם ילדיכם למשל - משחק שולחן, יצירה, הקראת סיפור - שהן גם מהנות וגם מאפשרות לכם לעזור לילדכם להאריך את משך הריכוז שלו, כמידת הצורך.

בשלות שכלית

מה נדרש בתחום השכלי?

כדי שהילד יצליח לרכוש קריאה, נדרשים תפקודי בסיס -

תפיסה והבחנה חזותית - היכולת להבחין בעין בין צורות דומות - היא הבסיס להבחנה בין אותיות דומות למשל: ד-ר; ו-י.

תפיסה והבחנה שמיעתית - היכולת להבחין בשמיעה בין צלילים דומים (למשל: ג-ק; ת-ד). הילד צריך לדעת לזהות צליל פותח וצליל סוגר של מילה, לפרק אותה להברות, לחבר הברות למילים ומילים למשפטים.

איך נשפיע כהורים?

שימו לב האם ילדכם הוגה נכון את האותיות בשעת דיבור, האם הוא מבחין בין צורות פשוטות במשחקי קופסא פשוטים. הקשיבו לדברי הגננת הרואה את הילד יום-יום. אם מתגלים קשיים הקשורים לתחום המוטורי/פיזי/תחושת - אחיזת עיפרון, שליטה גרפית, תאום עין-יד, קשב וריכוז, רגיעה ממגע או צורך גדול בתחושתיות, רצוי לפנות להערכה של ריפוי בעיסוק. אם מתגלים קשיים הקשורים לשפה - היגוי לא נכון, שיבושי לשון, קושי בהבעה מבחינת ניסוח משפט מומלץ לפנות להערכה של קלינאית תקשורת.

לקראת סיום גן חובה, חשוב שהילד ירכוש: תפקודי שפה:

- א. אוצר מילים - ברמה המאפשרת הבנת מושגים שיופיעו בספרי הלימוד.
- ב. הבנת מושגים מופשטים - מושגי זמן (אתמול, מחר), מכנים משותפים (כלי רכב, ירקות).

תפקודים חשבוניים:

- א. הבנת מושגים כמותיים - הרבה-מעט, קטן-גדול, קצר-ארוך.
 - ב. הבנת מושגי יחס ומרחב - לפני-אחרי, מעל-מתחת.
 - ג. מושגי רצף - ימי השבוע, עונות השנה, סדר המספרים.
- מושגי המרחב והרצף חיוניים לרכישת קריאה ורכישת חשבון. בקריאה: לקליטה וזכירה של סדר האותיות במילה. בחשבון: לקליטה וזכירה של סדר הופעת הספרות במספר וכן להבנת המשמעות של החשיבה החשבונית. בשני המקרים, שינוי הסדר משנה את משמעות המילה (אב-בא) ואת משמעות המספר (21-12).

איך נשפיע כהורים?

שימו לב לאופן הדיבור של ילדכם - האם הוא משיים נכון מושגים מחיי היום-יום - צבעים, חפצים, מאכלים או מרבה להשתמש במילה "זה", האם הוא מספר לכם ארועים פשוטים ברצף הגיוני. שימו לב אם ילדכם מונה נכון, למשל, צעדים במשחק שולחן, האם מזהה את המספרים על קוביה? אפשר ל"תרגל" את הילד במשימות פשוטות - עריכת השולחן ע"פ ספירתו את הצלחות, הצמדת הסכו"ם במספר מתאים וכו'.

כדאי לשחק עם הילד משחקים שבהם צריך לספור צעדים קטנים ע"י קוביה. כדאי להקריא לילד סיפור באופן קבוע ולהסביר לו את המילים הקשות.

